

CLUSTER 2

Mobilitate și perisabilitate

Liviu DĂNCEANU

Noutatea, se știe, presupune un nivel accentuat de mobilitate, dar și un grad sporit de perisabilitate, de efemeritate care ține de datele lumescului, de însăși rațiunea lumii contemporane care vizează implementarea de multe ori pletorică a primenirii, a schimbării cu orice preț. Muzicile tradiționale, folclorice, ca să nu mai vorbim de producțiile sonore sacre stau, dimpotrivă, sub semnul perenității, al imuabilității. Zbaterea obsesivă pentru nou și originalitate este un testimoniu evident al crizei relației de dragoste dintre noi și arta sunetelor. Fie-mi iertată comparația, dar o apreciez ca fiind sugestivă: când două persoane se iubesc ele militează pentru conservarea stării martoră a iubirii lor, în timp ce atunci când apare plictiseala, intervine și dorința de schimbare. Cu siguranță însă că nu numai din satsisire ori monotonie compozitorii exersează înnoirea, împrăștierea limbajului muzical, ci și din exacerbarea dimensiunii raționale, din supralicitarea minții în raport cu sufletul, ignorându-se faptul că mintea, oricât de dotată ar fi, este totdeauna mai strâmtă și mai neputincioasă decât simțirea în a percepe realitatea. Să nu credeți că sunt adeptul încremenirii ori adversarul reciclărilor estetice și stilistice. Dar nici nu mă împrietenesc ușor cu schimbarea de dragul schimbării ori ca sare a plăcerii. De fapt

schimbarea, singurul lucru constant în muzica veacului trecut, a devenit în ultimele decenii foarte inconstantă și, mai ales, inconsistentă. Aproape că nimic nou de semnalat la capitolul substituirii de paradigmă sau de implementare al unui *Zeitgeist* proaspăt în orizontul muzicii savante. Poate doar prospectarea digitală a sunetului să urnească statu-quo-ul ce tronează în componistica actuală, deschizând astfel porțile unor mutații cu adevărat legitime, esențiale. Or, unde se oficiază mai abilit fizilogia sonoră dacă nu într-un templu al cercetării așa cum este, de pildă, IRCAM-ul parizian ? De altfel, IRCAM-ul seamănă cu o catedrală: 1) odată intrat în Institut de recherches et coordination acoustique/musique muzicianul neofit conde, aidoma bigotului, că trebuie să se protejeze de atracția lumii exterioare, tocmai pentru a se apleca neperturbat asupra obiectului cercetării/slujirii sale; 2) ochiul sau vederea, ca organ sau simț prin care investigatorul sonor este scos afară din sine, sunt corectate de acuitatea urechii și auzului grație cărora cercetătorul se agață de infinitezimalele transformări ale anvelopelor sonore; 3) așa cum Crucea ornamentată este simbolul bucuriei Învierii în tradiția creștină răsăriteană, tot așa împodobirea ordinatorilor cu softuri din ce în ce mai sofisticate amintește de altarul Jertfei celui ce mântuiește vocabularul muzical de aspectele lui terne, investindu-l cu o configurație tainică; 4) dacă în lucrurile mărunte, cum ar fi detaliile arhitectonice ale unei biserici, se reflectă orientări de fond, perspective fundamentale, în revelațiile aparent insignifiante din intimitatea sunetului se pot ascunde inițiative majore ale unor noi forme de relief muzical; 5) indiscutabil, Biserica ia chipul lumii în mijlocul căreia ființează, iar programele muzicale ale IRCAM-ului împrumută tot mai mult chipul celor ce le concep și asistă, având predominant profilul informaticianului și doar în subsidiar trăsăturile proprii compozitorului. În felul acesta chirașii de la Centre Pompidou seamănă din ce în ce mai consistent cu rivalii de la GRM-ul anilor 50 când un inginer ca Pierre Schaeffer pune bazele muzicii concrete. Că muzica așa zisă concretă a eșuat în muzica electronică nu a supărat pe nimeni; din contră a pricinuit numeroase puseuri de orgolii creatoare și energii prospective. Dar că muzica electronică stă să cadă în genunea informaticii pure este un motiv serios de meditație asupra mobilității și perisabilității artei sunetelor.

Adecvări categoriale (IV)

(Urmare din pag. 1)

Am greși să le judecăm doar în calitatea lor de tipare sau structuri noționale extrinseci. Întrucât, sunt constituentele și constantele propriului nostru sistem referențial. Partea unui mecanism complex de gândire, simțire și sondare a realității. Posedă, deci, o certă dimensiune intrinsecă. Constituie verigile unui *a priori* mental, sufletesc, sensibil. Se arată, delimitează și comportă în noi, precum elementele compozite, complementare și unificatoare ale unui *habitus*. Conțin, *in extenso*, attributele unor matrice revelatorii și operatorii aparținătoare oricărui individ.

Terzo. Deplasările, reamplasările de prioritate și accent constatate, ori altele similare, înseamnă plieri obligatorii la condițiile, exercițiile și exigențele momentului. Răspund unor comandamente de concordanță. Conectează într-un relativ sincron concretul cu abstractul și practicul. Prin profil și rază de acoperire, noile categorii nu le contrazic sau elimină pe cele tradiționale. Câteodată le însoțesc sau interferează. Unele sunt derivatele, prelungirile, extensiile acestora. Altele exprimă și reflectă o întregă gamă de mutații survenite la scara fenomenului cultural în ansamblu. Mereu renovat. Permanent diacronic. Accentuez aditional împrejurarea explicabilă a întrepătrunderii, combinării, comasării diferitelor variante și variabile categoriale. Conform cu experiențele și traseele deliberării și acțiunii demiurgice, cu dominantele epocii. **Adrian IORGULESCU**